

**Quo vadis,
knihovno?**

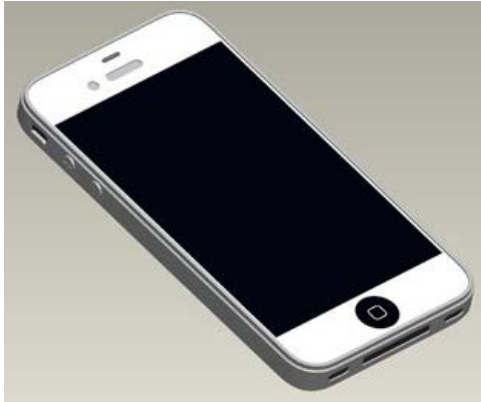
ROADSHOW 2013

Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 – 2015

Brno
19.11.2013
Vít Richter
Národní knihovna ČR
vit.richter@nkp.cz

**Není to ten nejsilnější, kdo přežije,
ani ten nejinteligentnější, ale ten,
kdo se dokáže nejlépe přizpůsobit.**

Charles Darwin

**Dostupnost internetu
kdykoliv a kdekoliv**

**Prodej a využívání
eknih**

**Masová digitalizace
knihovních fondů**

Co bude po roce 2020?

Všichni připojení 24 hodin denně

Vše co bylo vytištěno, bude v digitální podobě

Mění se způsob vyhledávání a využívání informací

Knihovny mají poprvé v historii konkurenci ve svých hlavních funkcích

Vliv digitalizace na knihovny

- Jaká bude úloha knihoven?
- **Pokles zájmu o půjčování tištěné produkce?**
- **Budou moci knihovny půjčovat eknihy?**
- Jak budou využívány výsledky masové digitalizace?

Knihovny musí poskytovat služby, které lidé potřebují a vyžadují

**Quo vadis,
knihovno?**

ROADSHOW 2013

Jak změnit knihovny? Jak připravit knihovny na budoucnost?

**Koncepce rozvoje knihoven ČR
na léta 2011 – 2015**

21 priorit

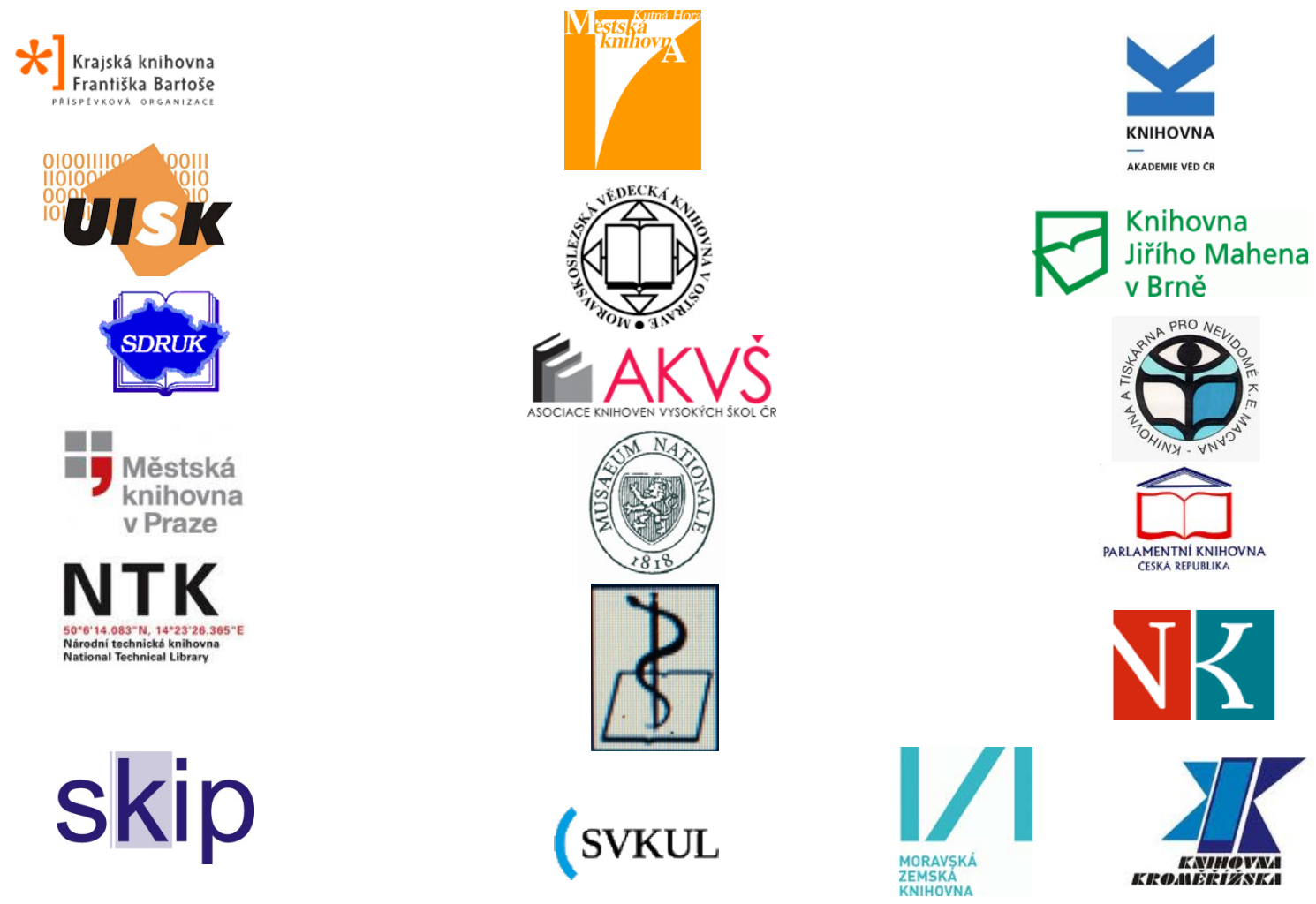
K čemu je užitečná koncepce?

- **Argument pro zřizovatele**
- **Opora při provádění změn**
- **Východisko pro dílčí koncepce**
- **Podpora při zavádění nových služeb**
- **Spolupráce při plnění společných cílů**
- **Rozhodnutí o prioritách financování**

Dotace knihoven ze státního rozpočtu (mil. Kč)

Dotační program	Rezort	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Regionální funkce	Kraje	128	128	132	133	116	115
VISK	MK ČR	30,2	69,1	63,3	46	58,9	59,1
Knihovna 21. století	MK ČR	2,1	2,2	3	2,3	2,3	2,5
Česká knihovna	MK ČR	2	3	3,1	1,8	1,7	2,2
Licence půjčování zvuk. dok.	MK ČR	5,95	5,95	5,95	5,95	6	6
Licence půjčování tiš. dok.	MK ČR		23,5	23,2	23,3	22,6	22,3
Licence na veřejné čtení	MK ČR		0,08	0,09	0,09	0,09	0,09
Výzkum a vývoj	MK ČR	2	3,4	7,7	3	10,6	2,4
Projekt internetizace knihoven	MK ČR	100	100	100	80	80	25
Fond rozvoje VŠ	MŠMT	2,8	3,9	2	1	1	0
Informační zdroje pro VaV	MŠMT	130	130	130	130	130	150
CELKEM		403	469	470	427	429	382

Ústřední knihovnická rada

VICE 2020

Klient říká:

„V krásné, přívětivé a pohodlné knihovně
rychle obsloužen
příjemným, kvalifikovaným, očividně
spokojeným a motivovaným personálem
nebo z pohodlí domova
bez ohledu na národnost či handicap,
v kteroukoliv denní či noční dobu
získám bezplatně požadovanou kvalitní službu“

Co chceme?

- Nabízet komplexní služby v digitálním prostředí
 - Tištěné a digitální dokumenty
- Každá knihovna: **nabízí služby celého systému knihoven**
- Knihovna jako místo, kde **CHCEME** být
 - Fyzicky
 - Virtuálně
 - Citově...
- Dlouhodobě zvyšovat v populaci podíl lidí,
 - Kteří knihovny využívají
 - Kteří považují knihovny za důležité

8 směrů pro rozvoj knihoven

**Knihovna
jako místo**

**Digitální
knihovna**

**Diverzifikace
funkcí**

**Rovnost
šancí**

**Klasická
knihovna**

**Vzdělávání,
čtenářská
gramotnost**

**Pracovníci
knihoven**

**Efektivita
výkon**

Digitální knihovna

Knihovna
jako místo

Diverzifikace
funkcí

Rovnost
šancí

Klasická
knihovna

Vzdělávání,
čtenářská
gramotnost

Pracovníci
knihoven

Efektivita
výkon

Digitální knihovna, digitalizace, EIZ

- Podporovat digitalizaci na jednotlivých úrovních - NDK, regiony, oborové instituce, specializované projekty.
- Zajistit dlouhodobou ochranu digitálních dokumentů.
- Zabezpečit maximální zpřístupnění digitálních dokumentů.
- Zabezpečit efektivní dostupnost EIZ pro podporu VVI a pro širokou veřejnost

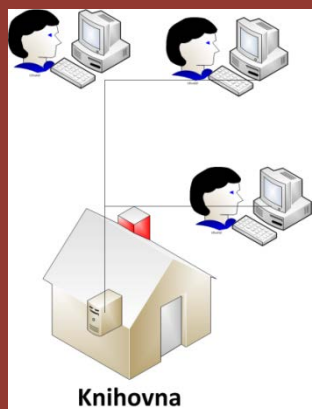
Druhy knihovních služeb v digitálním prostředí

**Možnost
koupit
knihu**

Jednotná digitální knihovna

8 směrů pro rozvoj knihoven

Knihovna
jako místo

Digitální
knihovna

Diverzifikace
funkcí

Rovno
šanc

Klasická
knihovna

Vzdělávání,
čtenářská
gramotnost

Pracovníci
knihoven

Efektivita
výkon

Zlepšit služby klasické knihovny

- Souborný katalog ČR
- Integrace a propojování zdroj
- Sdílená katalogizace
- Obohacování kat. záznamů
- Dodávání dokumentů
- Služby pro vzdálené uživatele
- Doplnování knihovních fondů
- Ochrana knihovních fondů
- Aktivní marketing služeb

8 směrů pro rozvoj knihoven

**Knihovna
jako místo**

**Digitální
knihovna**

**Diverzifikace
funkcí**

**Rovnost
šancí**

**Klasická
knihovna**

**Vzdělávání,
čtenářská
gramotnost**

**Pracovníci
knihoven**

**Efektivita
výkon**

8

knihoven

Centrální portál knihoven

Knihovna
jako místo

Diverzifikace
funkcí

Rovnost
šancí

Vzdělávání,
čtenářská
gramotnost

Pracovníci
knihoven

Efektivita
výkon

Centrální portál českých knihoven

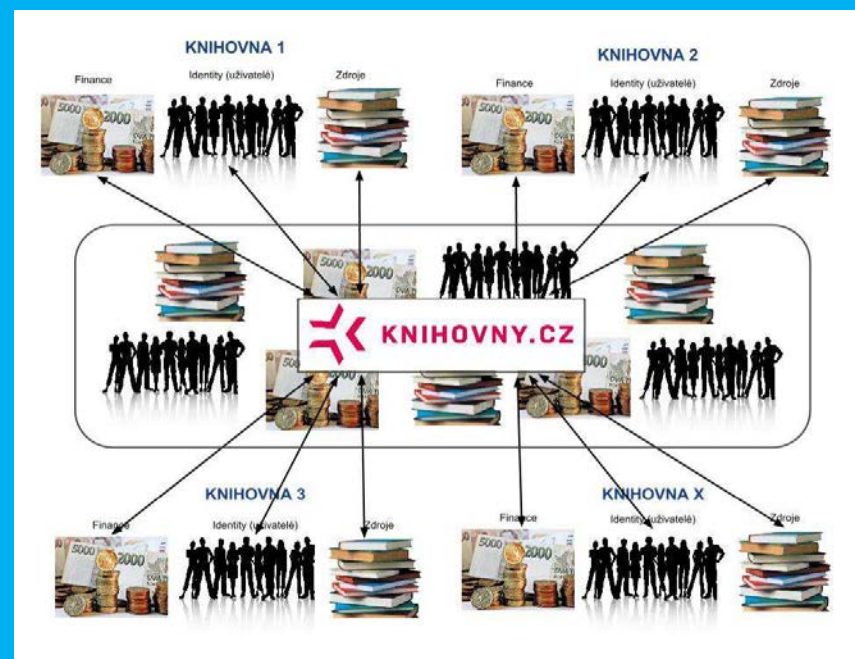
- Jednotné rozhraní systému knihoven
- Snížení roztržitosti zdrojů
- Integrace a zpřístupnění tištěných a digitálních zdrojů
- Získat služby kdykoliv odkudkoliv 24 hodin denně
- Zprostředkování služeb ze všech zapojených knihoven
- Vyhledávání jako Google

www.knihovny.cz

Centrální portál českých knihoven

- Zastřešení knihovnických katalogů a digitálních knihoven
- Každá knihovna nabízí služby portálu
- Meziknihovní služby a dodávání dokumentů
- Online platby za služby
- Sdílení registrovaných uživatelů
- Zahájení provozu 2015

**Knihovna
jako místo**

**Digitální
knihovna**

**Diverzifikace
funkcí**

**Rovnost
šancí**

**Klasická
knihovna**

**Vzdělávání,
čtenářská
gramotnost**

**Pracovníci
knihoven**

**Efektivita
výkon**

Podporovat úlohu knihoven jako center rozvoje občanských i jiných komunit a jejich kreativity

- Reagovat na potřeby komunity
- Knihovna jako informační, vzdělávací, kulturní, komunitní centrum obce
- Podpora vytváření místních partnerství a komunit
- Děti a mládež, rodiny, senioři...
- Nabídnout prostory pro komunitní a kulturní aktivity

**Zkuste dělat
i něco jiného!**

**Nepůjčujte
pouze knihy!**

8 směrů pro rozvoj knihoven

**Knihovna
jako místo**

**Digitální
knihovna**

**Diverzifikace
funkcí**

**Rovnost
šancí**

**Klasická
knihovna**

**Vzdělávání,
čtenářská
gramotnost**

**Pracovníci
knihoven**

**Efektivita
výkon**

Podpora vzdělávání, čtenářské gramotnosti

- Podpora čtenářské gramotnosti
- Zapojení knihoven do školních vzdělávacích programů
- Celoživotní a občanské vzdělávání, informační, mediální a počítačová gramotnost
- Učit lidi využívat knihovny
- Marketingová podpora centrálních i lokálních služeb systému knihoven

Mezinárodní průzkum

PISA 2009

Mládež 15 let

8 směrů pro rozvoj knihoven

**Knihovna
jako místo**

**Digitální
knihovna**

**Diverzifikace
funkcí**

**Rovnost
šancí**

**Klasická
knihovna**

**Vzdělávání,
čtenářská
gramotnost**

**Pracovníci
knihoven**

**Efektivita
výkon**

Rovný přístup ke službám knihoven

- Podporovat knihovny jako **garanta rovného přístupu k informačním zdrojům a síti internet**
- Zlepšit dostupnost knihoven a jejich služeb – knihovny bez bariér
- **Bezplatný přístup k informacím**
- Rozvíjet a využívat regionální funkce

bezbarierova.
knihovna.cz

Knihovna jako místo

Digitální
knihovna

Diverzifikace
funkcí

Rovnost
šancí

Klasická
knihovna

Vzdělávání,
čtenářská
gramotnost

Pracovníci
knihoven

Efektivita
výkon

Podpora knihoven jako příjemného místa

- Místo kde chceme být
- **Vytvářet** v knihovnách prostorové podmínky pro komunitní a kulturní aktivity
- Zpracovat standard prostorového a vybavení knihoven

8 směrů pro rozvoj knihoven

**Knihovna
jako místo**

**Digitální
knihovna**

**Diverzifikace
funkcí**

**Rovnost
šancí**

**Klasická
knihovna**

**Vzdělávání,
čtenářská
kompetenční
gramotnost**

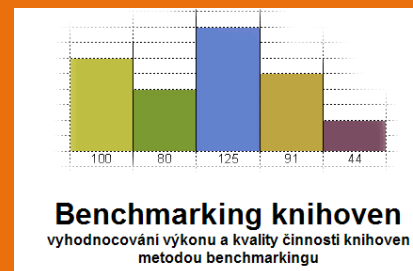
**Pracovní
knihovna**

**Efektivita
výkon**

Zlepšení efektivity a výkonu knihoven

- Zpracovat metodiku výpočtu návratnosti investic v knihovnách
- Podporovat měření výkonu a činnosti knihoven pomocí metody benchmarkingu
- Využít standard VKIS
- Znat potřeby lidí - co očekávají od knihoven

ROI

Provozní doba	Dostupnost knihovny	Plocha knihovny	Webová stránka
Knihovní fond - financování	Knihovní fond - přírůstek	Online katalog	Vzdělávání pracovníků
Studijní místa	Internetová místa	Spokojenost uživatelů	

8 směrů pro rozvoj knihoven

**Knihovna
jako místo**

**Digitální
knihovna**

**Diverzifikace
funkcí**

**Rovnost
šancí**

**Klasická
knihovna**

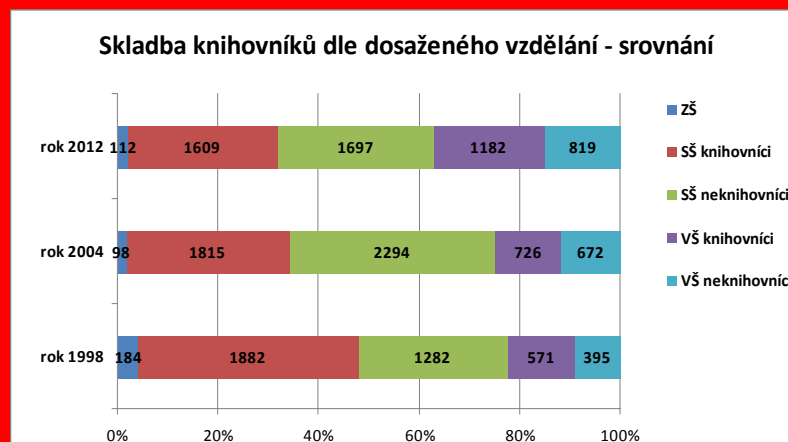
**Vzdělávání,
čtenářská
gramotnost**

**Pracovníci
knihoven**

**Efektivita
výkon**

Lidé - pracovníci, lidské zdroje

- Knihovník jako asistent uživatele
- Podporovat celoživotní vzdělávání pracovníků knihoven
- Intenzivněji využívat dobrovolníky a systém veřejně prospěšných prací.

Co je ve strategii nového?

- Využití všech možností, které nabízí ICT
 - **Tradiční knihovnické služby**
 - **Masová digitalizace – dlouhodobá archivace**
 - **Integrace a propojení všech existujících zdrojů**
- Myšlenka centrálních služeb
- Každá knihovna je vstupem do systému a nabízí jeho služby
- **Kvalitativně nová úroveň spolupráce**
 - **Katalogizace, sdílení služeb , sdílení uživatelů**
 - **Stanovení odpovědností a závazků**

8 směrů pro rozvoj knihoven

**Knihovna
jako místo**

**Digitální
knihovna**

**Diverzifikace
funkcí**

**Rovnost
šancí**

**Klasická
knihovna**

**Vzdělávání,
čtenářská
gramotnost**

**Pracovníci
knihoven**

**Efektivita
výkon**

Děkuji za pozornost!

**Quo vadis,
knihovno?**

ROADSHOW 2013

Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 – 2015

Brno
19.11.2013
Vít Richter
Národní knihovna ČR
vit.richter@nkp.cz

Standard pro dobrou knihovnu

od roku 2005

Metodický pokyn Ministerstva kultury
k vymezení standardu veřejných
knihovnických a informačních služeb
poskytovaných knihovnami zřizovanými
a/nebo provozovanými obcemi
a kraji na území České republiky

Cíl standardu VKIS

- **Charakterizovat podmínky činnosti knihovny, které jsou předpokladem pro dobré služby**
- **Definovat, co je to „dobrá knihovna“**
 - **Standard jako srovnávací bod**
- **Motivovat knihovny a jejich provozovatele ke zlepšení podmínek pro činnost knihovny**

Indikátory standardu

**Provozní
doba**

**Dostupnost
knihovny**

**Plocha
knihovny**

**Webová
stránka**

**Knihovní
fond -
financování**

**Knihovní
fond - %
obměny**

**Online
katalog**

**Vzdělávání
pracovníků**

**Studijní
místa**

**Internetová
místa**

**Spokojenost
uživatelů**

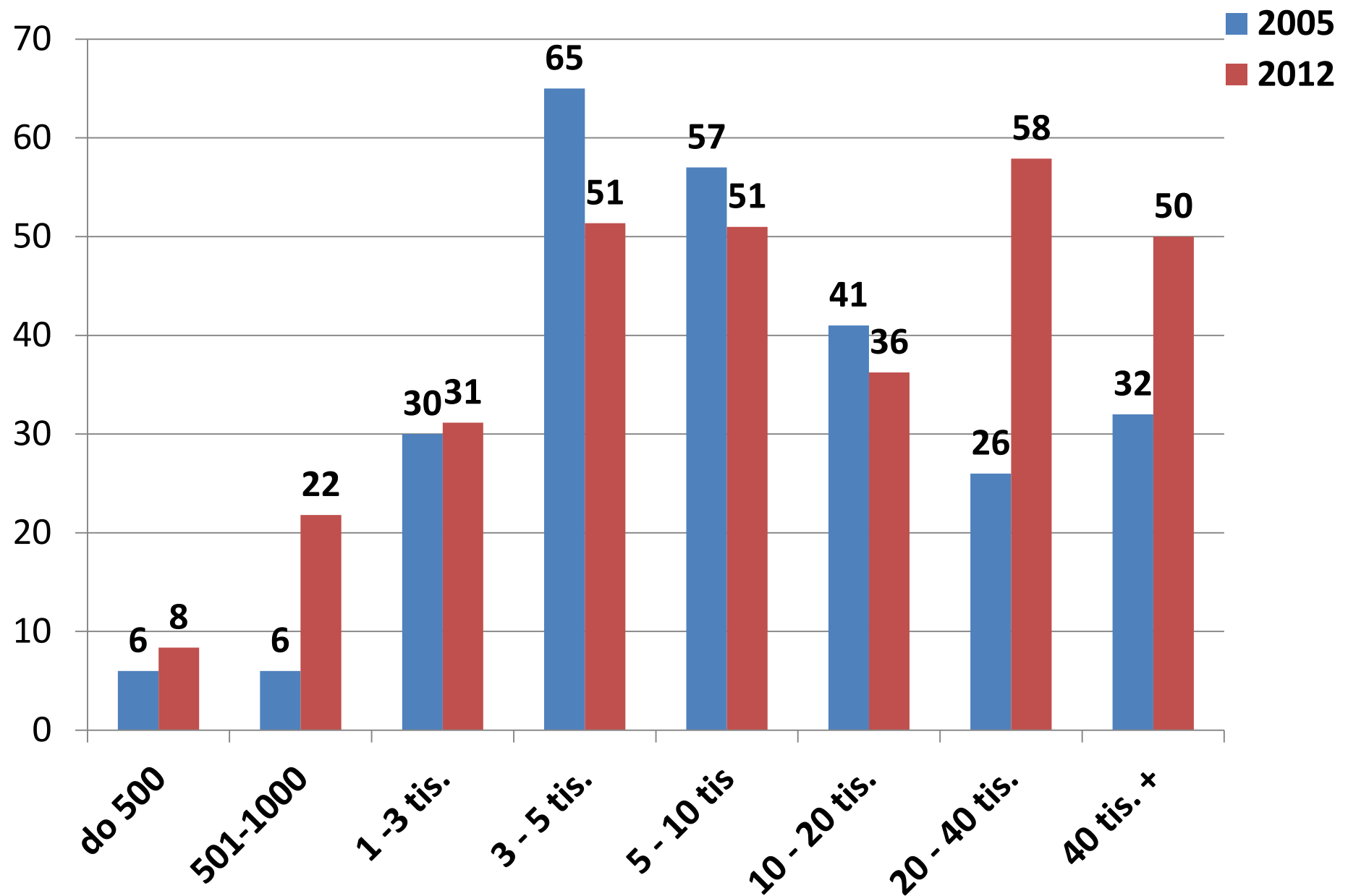
Provozní doba

Provozní doba

Indikátor: počet provozních hodin pro veřejnost týdně

Počet obyvatel	Nový standard
Do 500	5 - 10
501-1000	5 – 15
1001-3000	15 až 23
3001-5000	23 až 28
5001-10000	28 až 40
10001-20000	40 až 45
20001-40000	45 až 50
40001-	50 a více

Provozní doba - % knihoven splňující standard - srovnání 2005 a 2012

Doplňování knihovního fondu

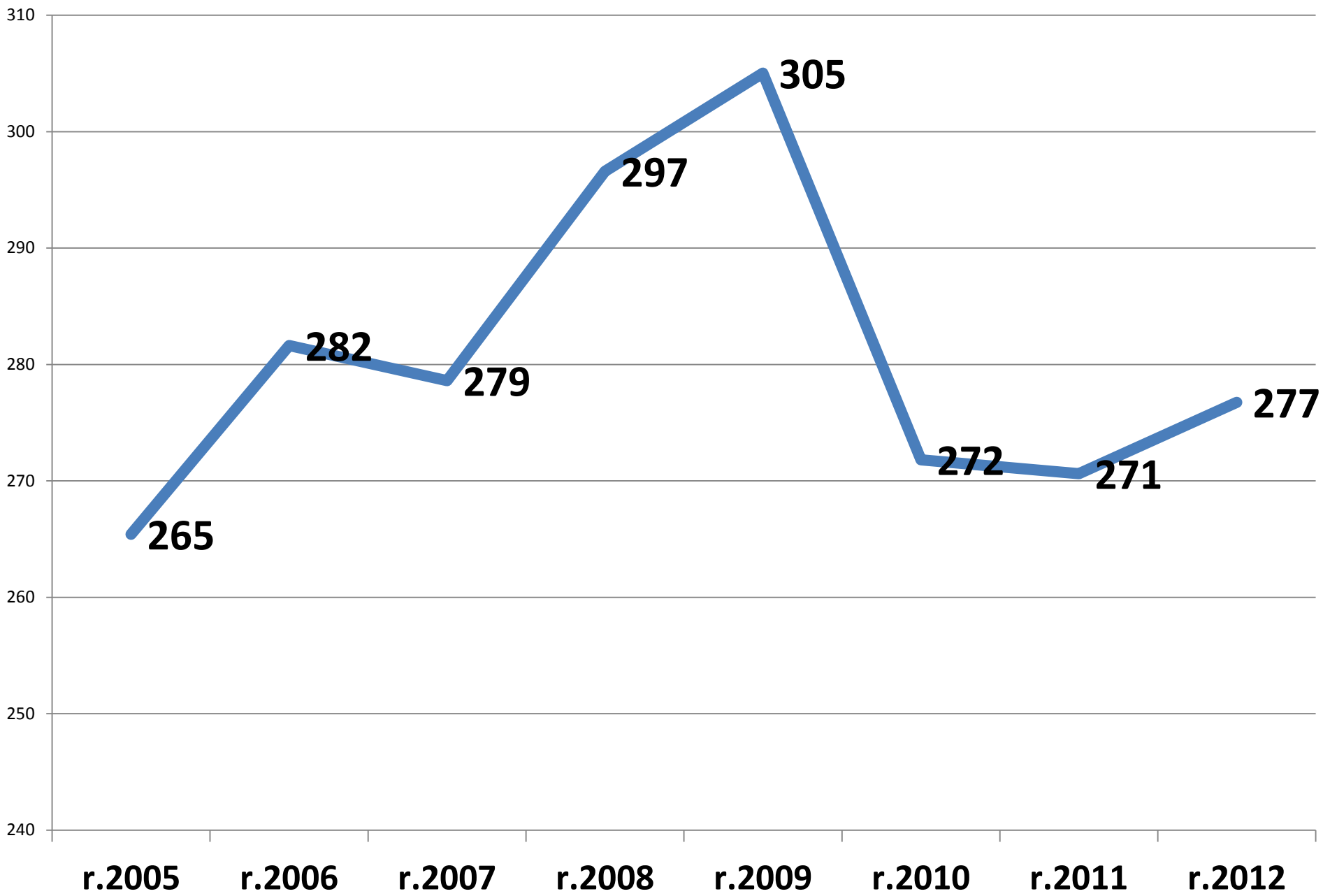
Financování doplňování KF

Meziroční inflace v %

2005	2006	2007	2008	2009
1,9	2,5	2,8	6,3	1

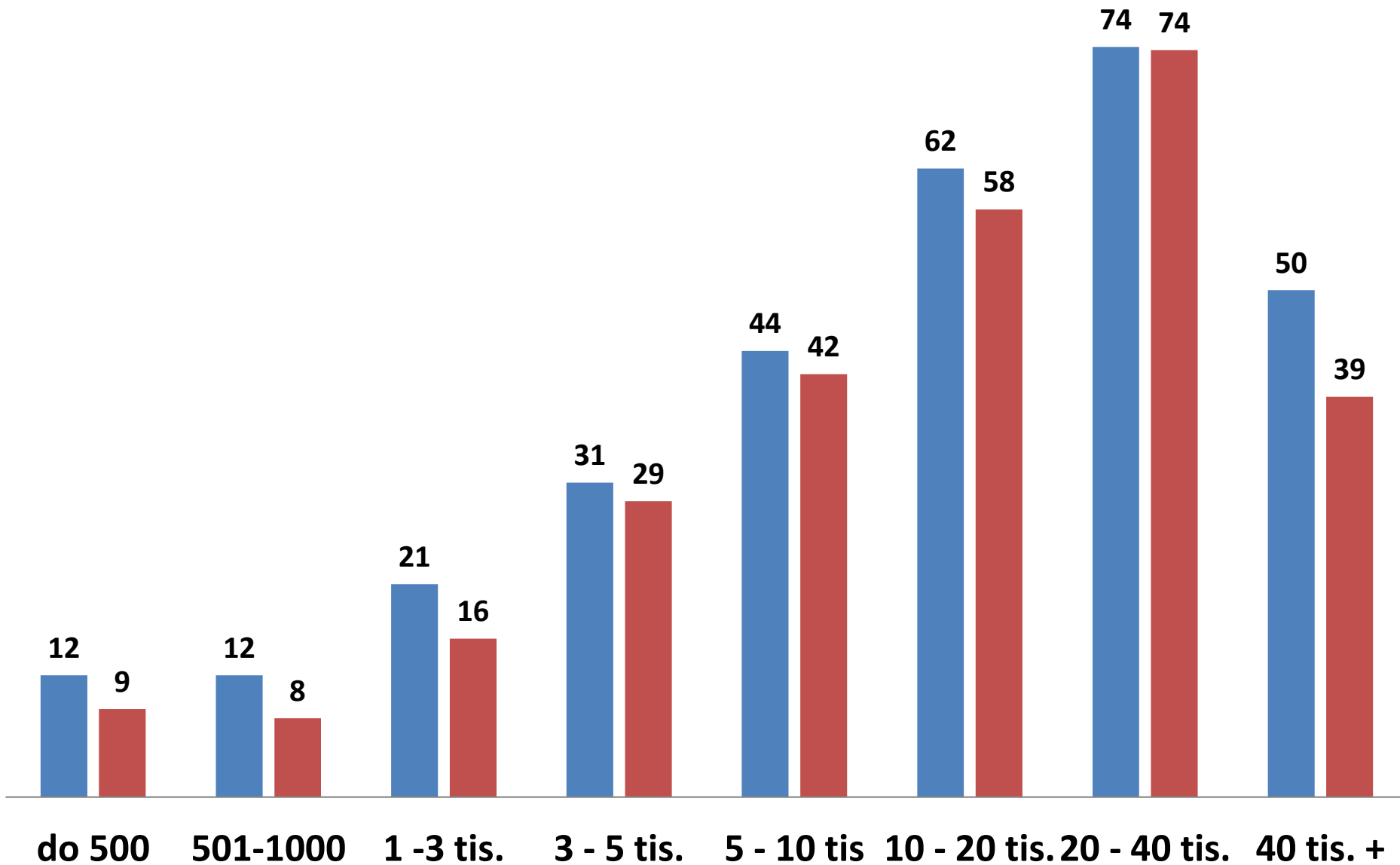
	Původní standard	Nový standard	Celostátní průměr
Částka v Kč/1 obyvatele	25 - 35	30 - 45	26,3

Výdaje na nákup KF - bez NK (mil.Kč)

Výdaje na KF - % splňuje 2005 - 2012

■ r.2005 ■ r.2012

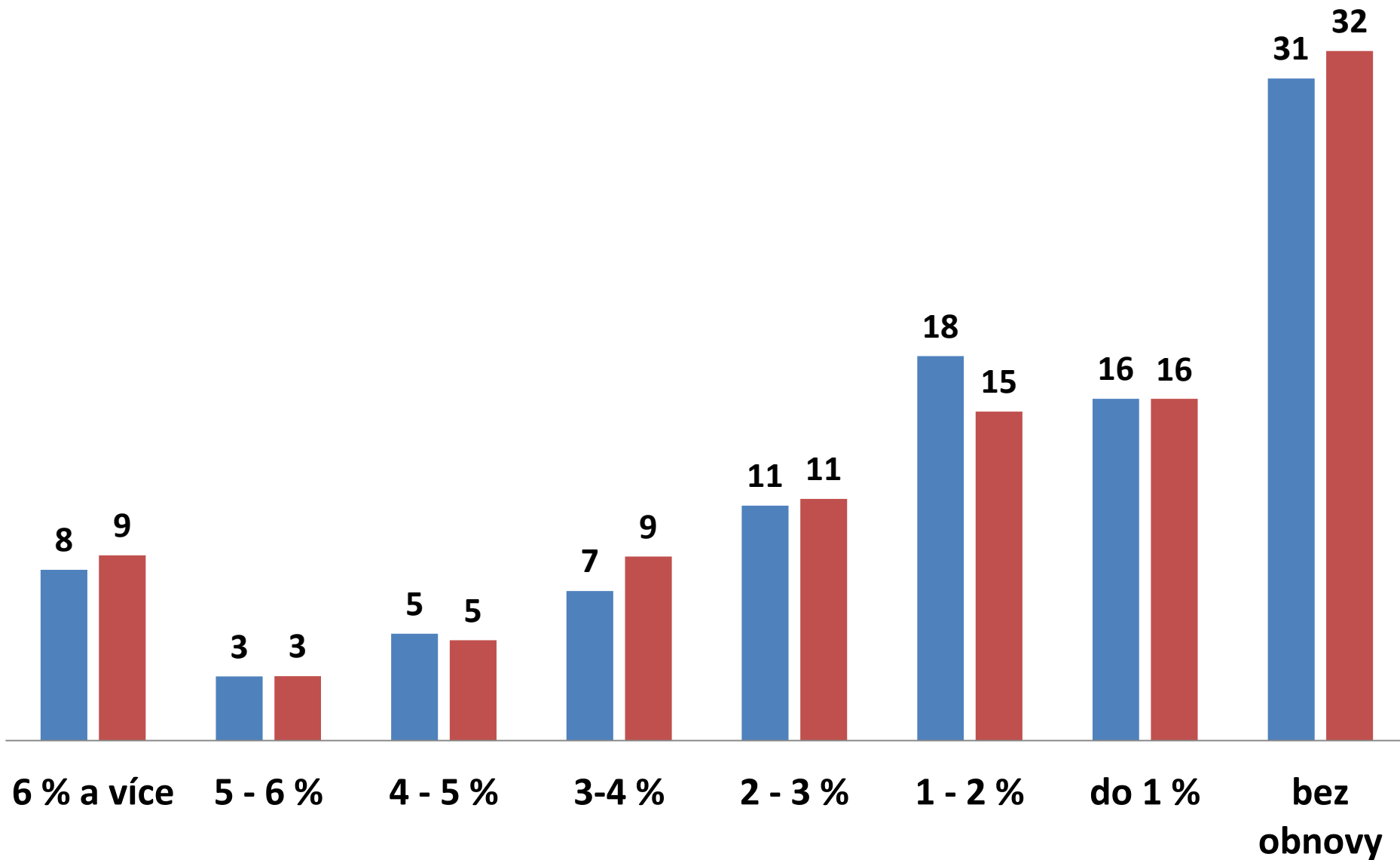
Nový indikátor pro obnovu KF

Indikátor: 10 % roční obnovy knihovního fondu ve volném výběru novými přírůstky.

- Příklad: knihovna má knihovní fond o rozsahu 10 000 kj., ročně by měla získat 1 000 nových přírůstků.

% obnovy KF - srovnání 2009 a 2012

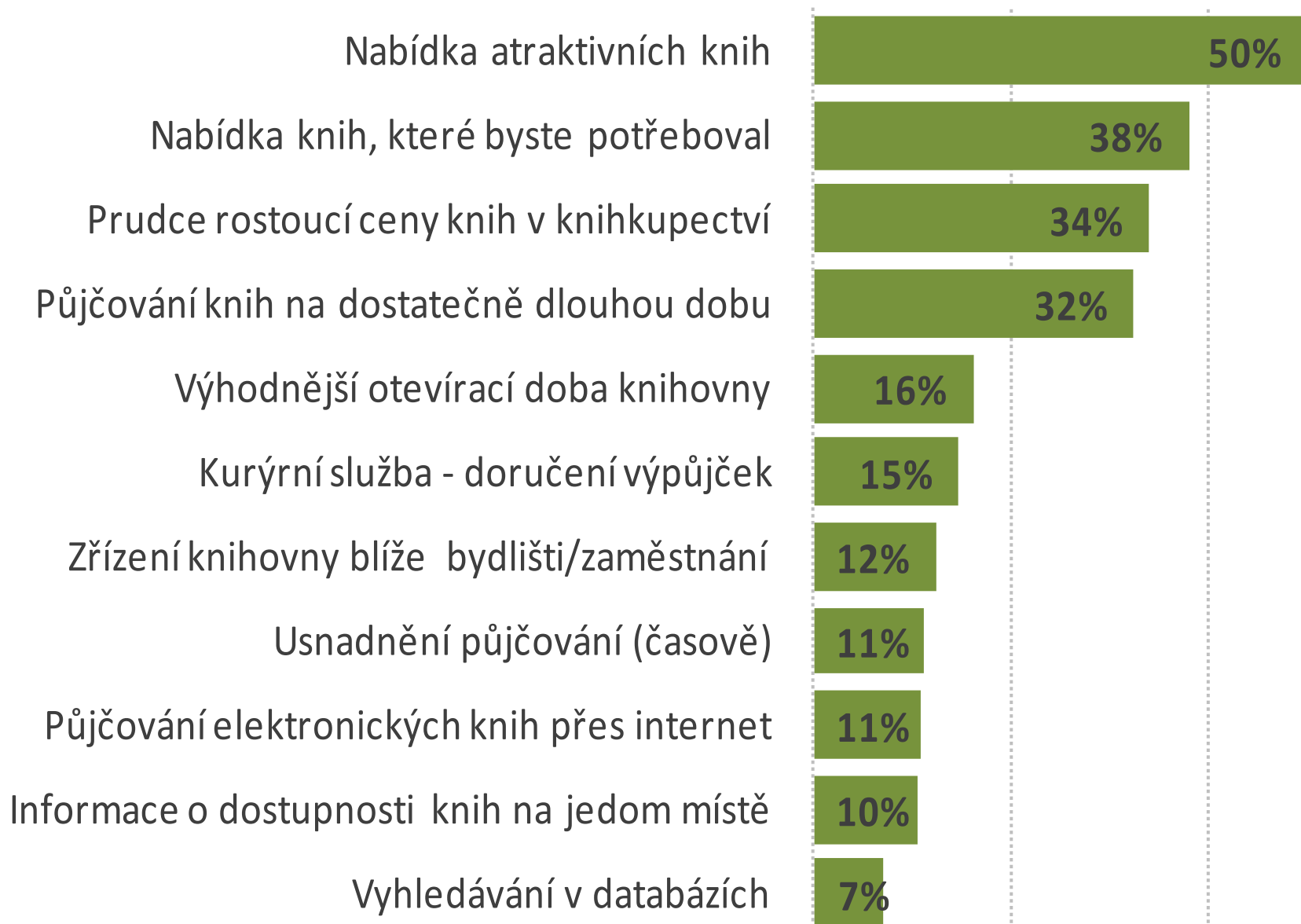
■ 2009 ■ 2012

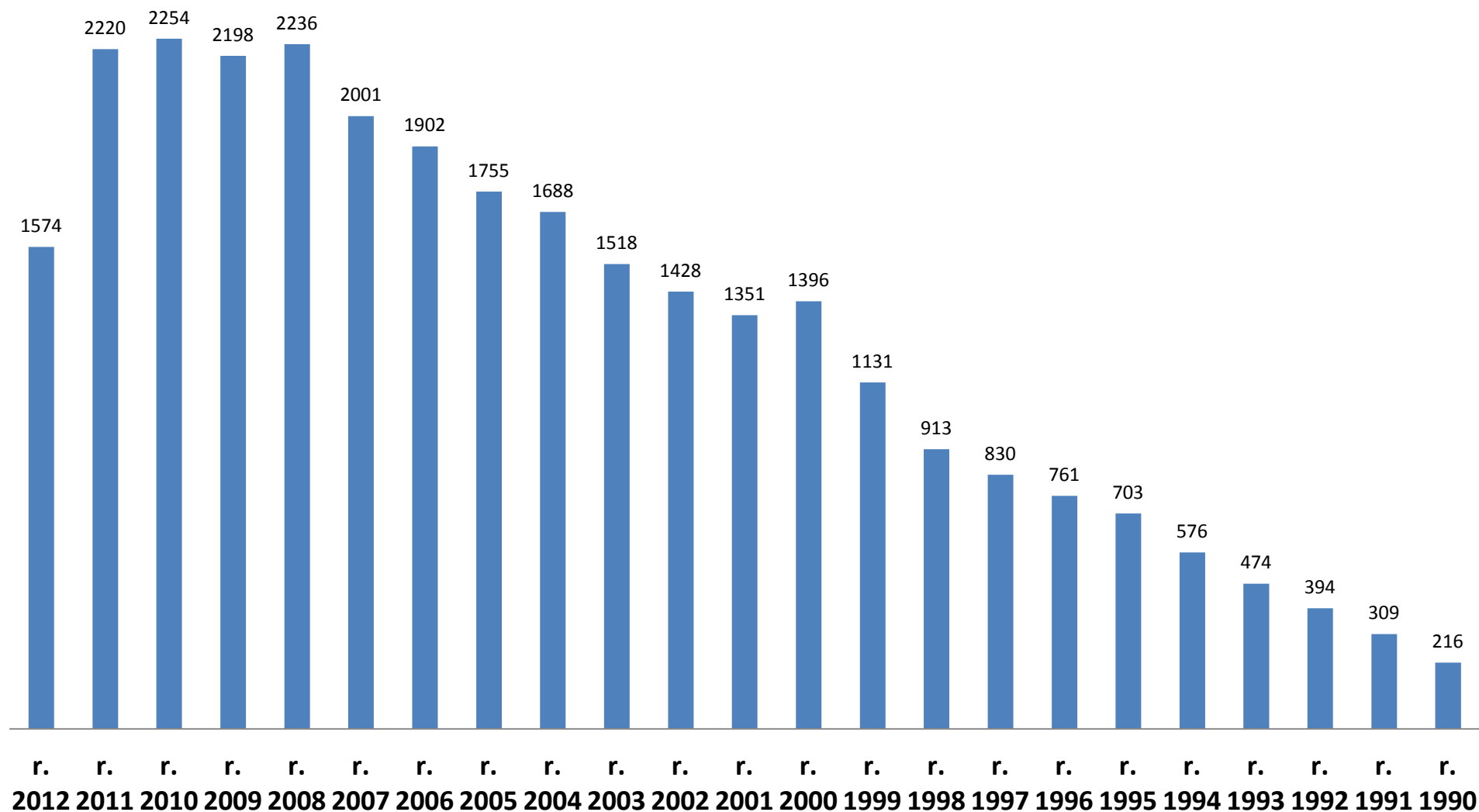
Obměna knihovního fondu 2012

% obnovy KF	Počet knihoven	%	Doba obměny KF
6 % a více	478	9	10 - 16 let
5 - 6 %	166	3	16 - 20 let
4 - 5 %	259	5	20 - 25 let
3-4 %	475	9	25 - 33 let
2 - 3 %	624	11	33 - 50 let
1 - 2 %	849	15	50 - 100 let
do 1 %	882	16	za více než 100 let
bez obnovy	1780	32	nikdy

Co by měly veřejné knihovny nabízet

Počet vypůjčených děl dle roku vydání - 2012

Studijní místa

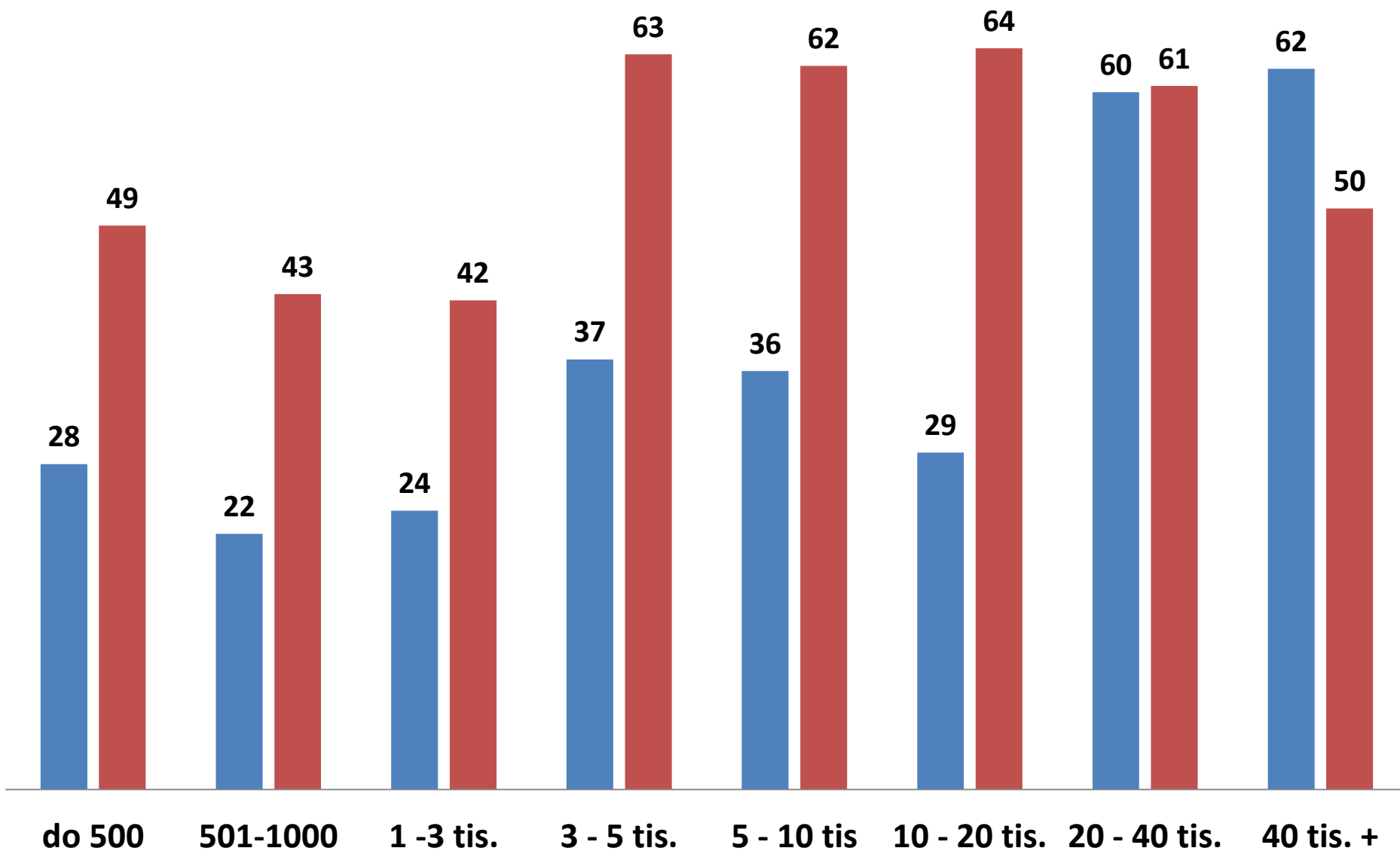
Počítače připojené k internetu

Studijní místa pro uživatele knihovny

	Doporučená hodnota
Počet obyvatel obce	Počet studijních míst
1 – 500	4 až 5
501 - 1 000	6 až 8
1 001 - 3 000	9 až 10
3 001 - 5 000	10 až 18
5 001 - 10 000	20 až 28
10 001 - 20 000	28 až 70
20 001 - 40 000	70 až 120
Více než 40 001	120 a více

Studijní místa - % splňuje 2005, 2012

■ rok 2005 ■ rok 2012

Přístup k internetu a IT

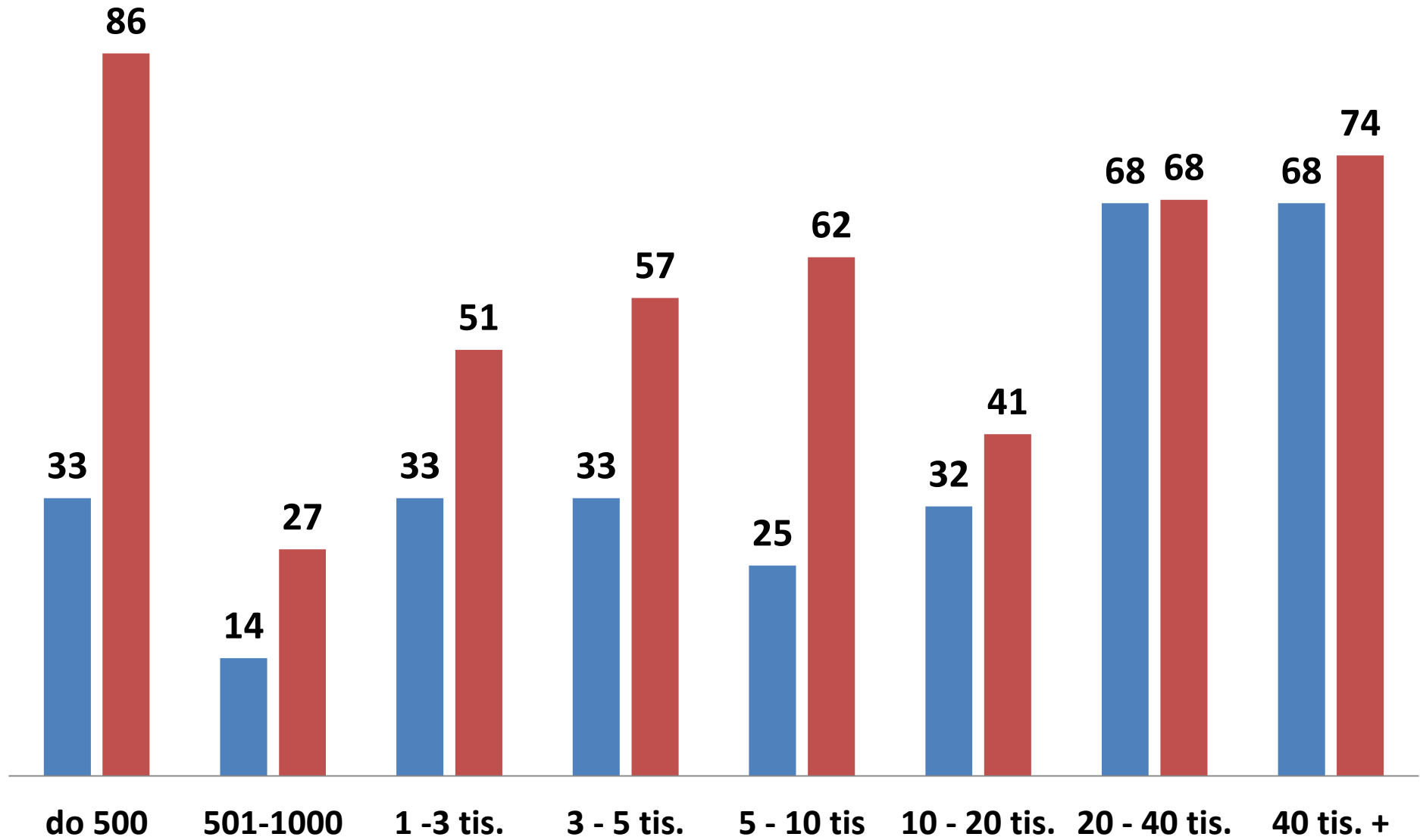
Návrh	Doporučená hodnota
Počet obyvatel obce	Počet stanic
1 – 500	1 až 2
501 - 1 000	2
1 001 - 3 000	2 až 3
3 001 - 5 000	3 až 5
5 001 - 10 000	5 až 10
10 001 - 20 000	10 až 15
20 001 - 40 000	15 až 20
Více než 40 001	20 a více

- **Přípojky k internetu**
- **WIFI**
- **Obnova ICT nejpozději do 5 let**

Podpora přípojek k internetu a wifi, obnova ICT nejpozději za 5 let

Počet PC s internetem - % splňujúce standard - 2005 a 2012

■ rok 2005 ■ rok 2012

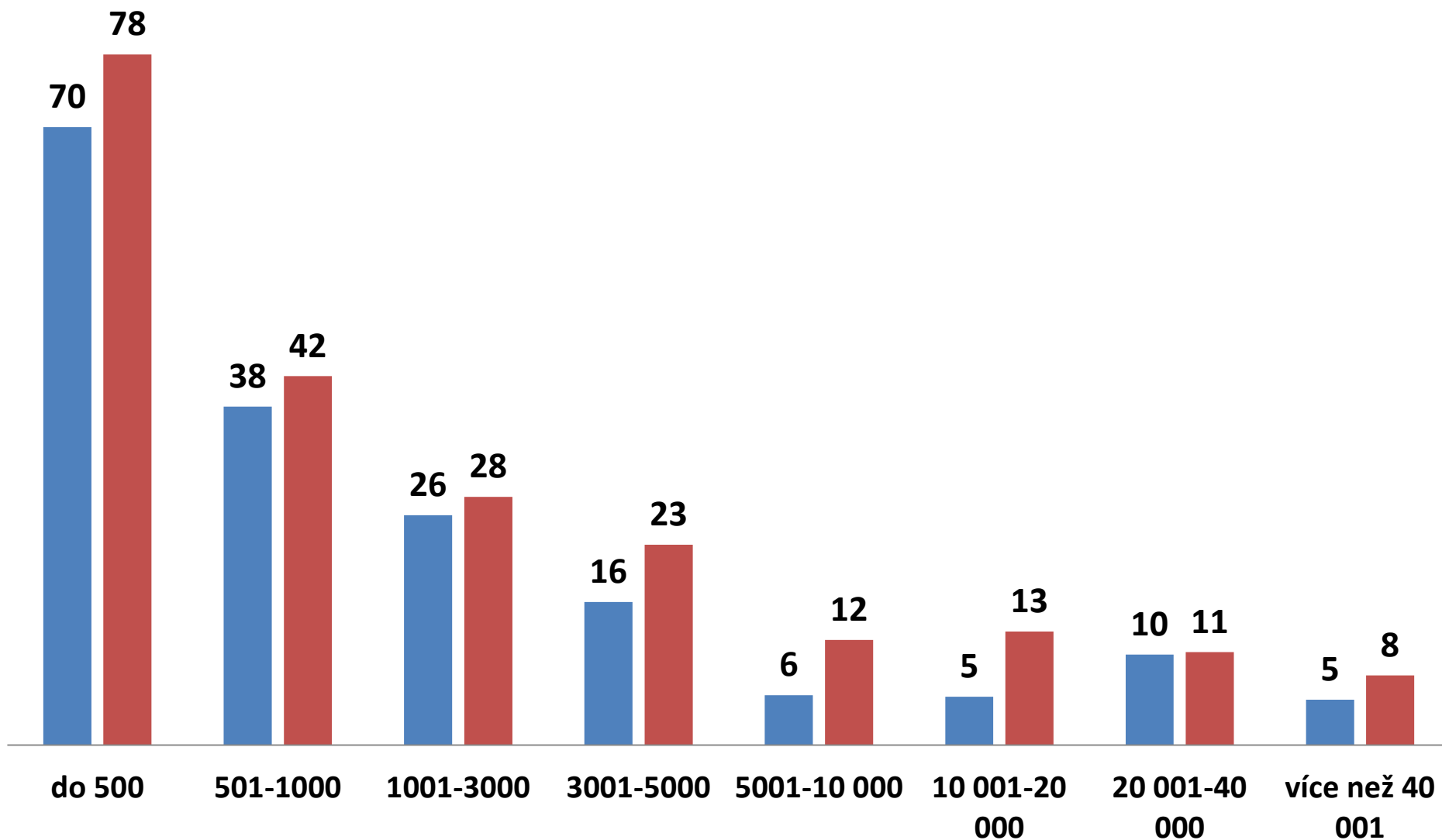
Plocha knihovny určená pro uživatele

Indikátor:

Knihovna má k dispozici **nejméně 60 m² na 1000 obyvatel** obce nebo spádové oblasti. V obcích do 1000 obyvatel se tento ukazatel použije v **přiměřeném rozsahu tak, aby byly zajištěny všechny funkce knihovny.**

Plocha knihovny - % splňuje 2005, 2012

■ r.2005 ■ r.2012

Webová prezentace knihovny

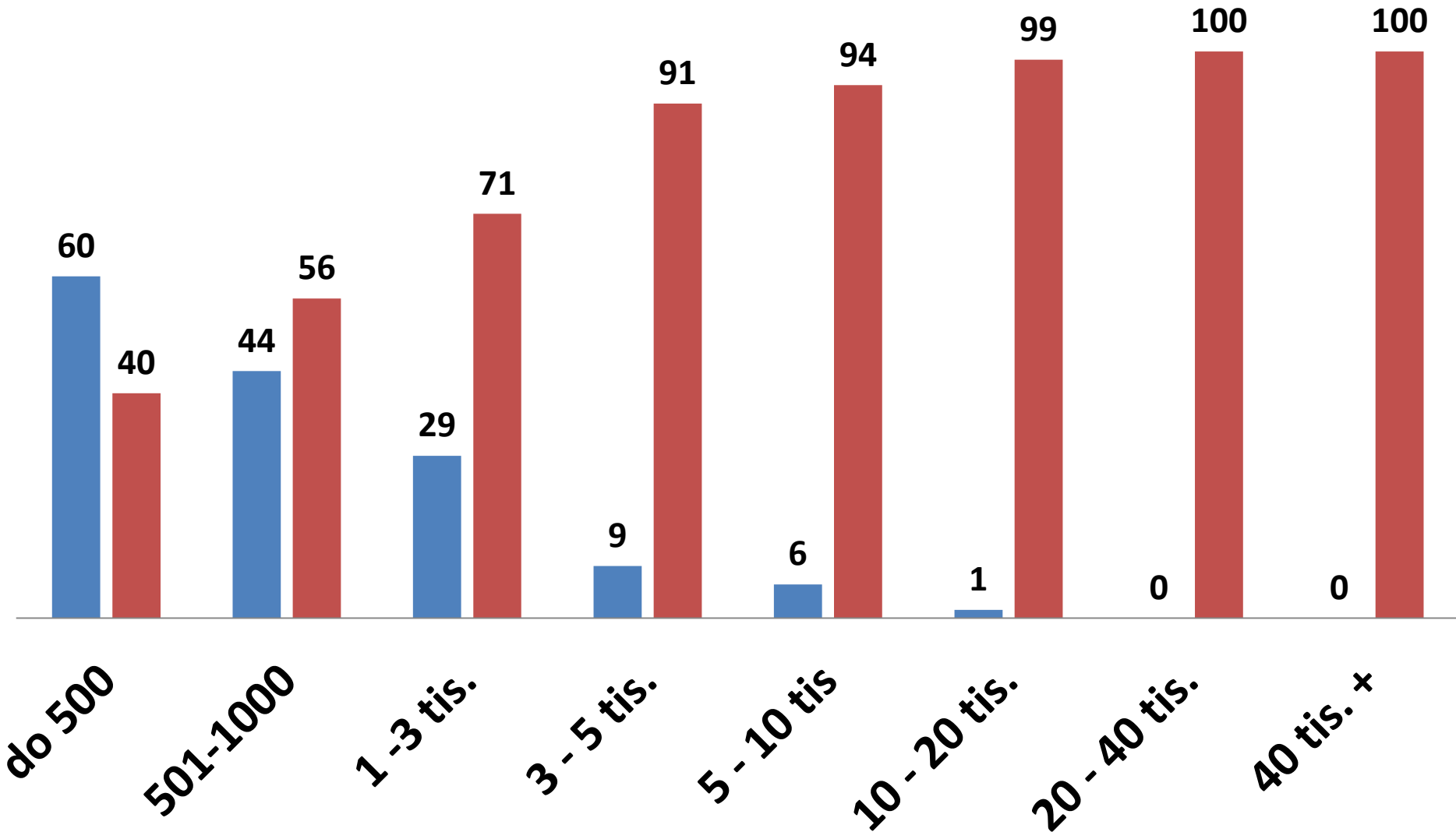
Indikátor: Dostupnost informací o knihovně a jejích službách dálkovým přístupem je zajištěna prostřednictvím webové stránky.

- Charakteristika obsahu, struktury
- Přizpůsobení pro zrakově postižené

Webové stránky knihovny 2012

■ STANDARD NESPLŇUJE % ■ STANDARD SPLŇUJE %

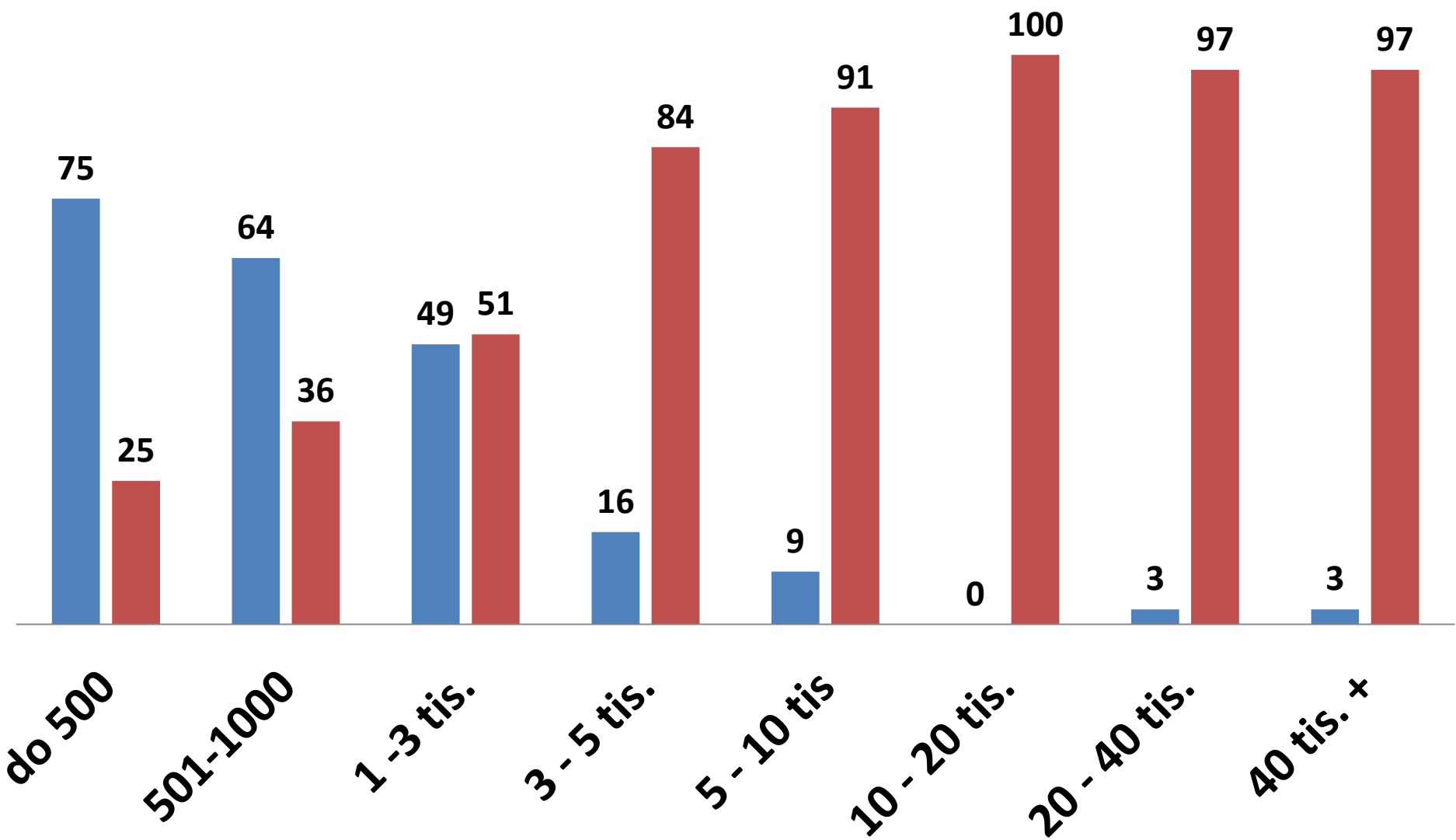
Elektronický katalog knihovny na internetu

Indikátor:

Knihovny působící v obcích s počtem **obyvatel vyšším než 500** nabízí elektronický katalog knihovny, který může veřejnost využívat prostřednictvím dálkového přístupu, tj. přes webové rozhraní.

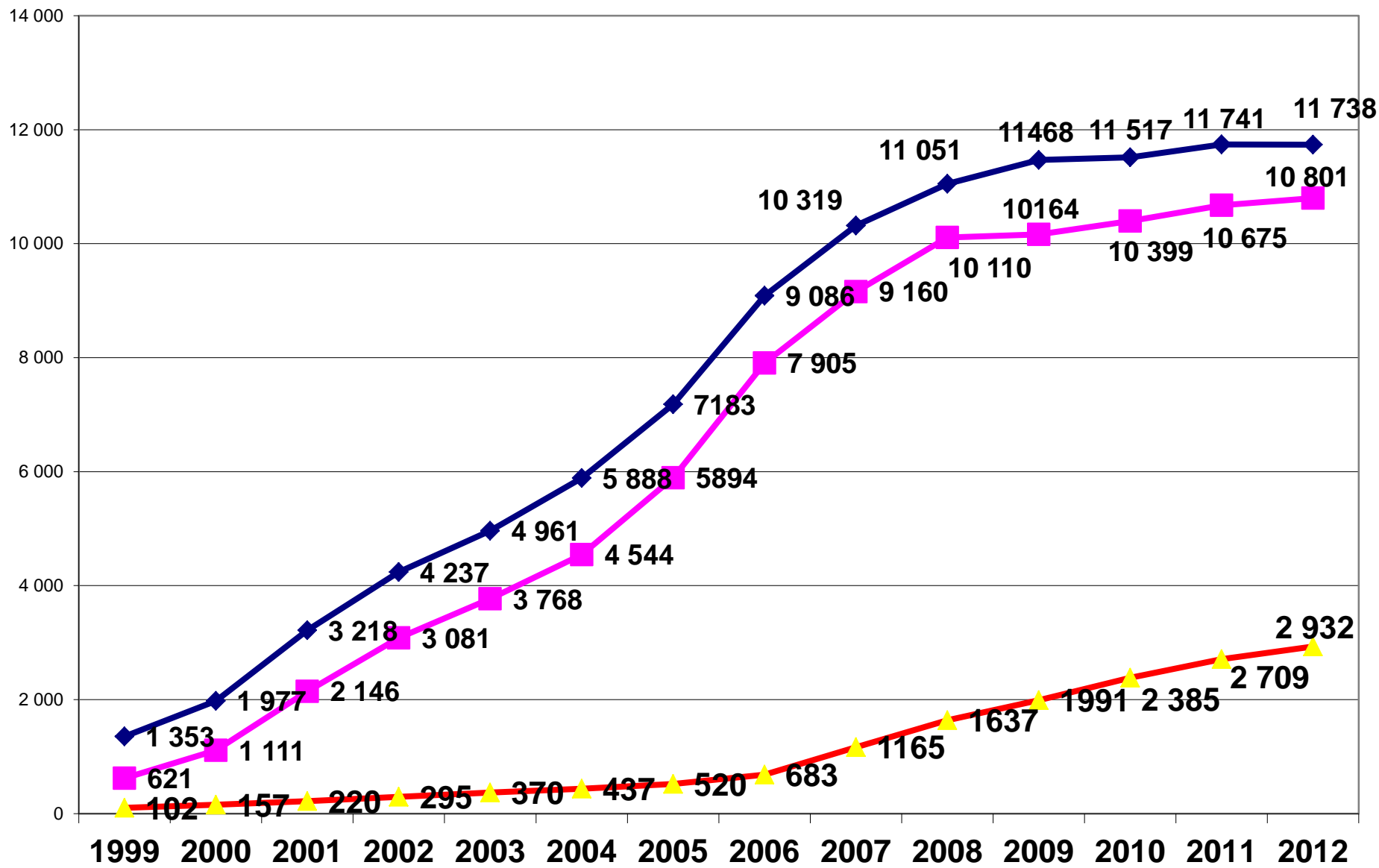
OPAC v knihovnách 2012

■ STANDARD NESPLŇUJE % ■ STANDARD SPLŇUJE %

Počet počítačů a webových stránek veřejných knihoven

Počítače pro uživatele Napojených na internet Webové stránky

Pracovníci knihovny a jejich vzdělávání

Indikátor:

Dalšímu odbornému vzdělávání je ročně na 1 pracovníka věnováno minimálně **48 pracovních hodin**.

Pracovníci působící v knihovnách s rozsahem provozní doby menším než 10 provozních hodin týdně absolvují další odborné vzdělávání ročně v rozsahu nejméně **8 pracovních hodin**.

Měření spokojenosti uživatelů knihovny

- Spokojenost uživatelů se zjišťuje pravidelně **každých 5 let** pomocí standardizovaného dotazníku (ankety). Hodnocení služeb knihovny se provádí u dospělých nad 15 let a u dětí a mládeže do 15 let.
- Provozovatelé knihoven průběžně sledují a monitorují výkony knihoven pomocí měření spokojenosti uživatelů pro potřeby řízení a financování knihovny. Cílem standardu je poskytnout spolehlivé údaje o tom, jak uživatelé posuzují služby knihovny.

**Provozní
doba**

**Dostupnost
knihovny**

**Plocha
knihovny**

**Webová
stránka**

**Knihovní
fond -
financování**

**Knihovní
fond - %
obměny**

**Online
katalog**

**Vzdělávání
pracovníků**

**Studijní
místa**

**Internetová
místa**

**Spokojenost
uživatelů**

Děkuji za pozornost!